

ONKOLOGIK BEMORLARDA OG'RIQ SINDROMINI DAVOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI

Alfraganus Universiteti davolash ishi

3-kurs talabasi

Raxmatullayeva Zebiniso

Annotatsiya: *Ushbu maqolada onkologik bemorlarda uchraydigan og'riq sindromining patofiziologiyasi, klinik xususiyatlari va zamonaviy davolash usullari yoritilgan. Og'riqni nazorat qilishda dori vositalari — opioid va no-opioid analgetiklar, adjuvant preparatlar, shuningdek, invaziv usullar va psixologik qo'llab-quvvatlashning o'rni ko'rib chiqiladi. Zamonaviy multimodal yondashuvning afzalliklari va individual davolash rejasining ahamiyati alohida ta'kidlanadi.*

Kalit so'zlar: *onkologiya, og'riq sindromi, opioid analgetiklar, multimodal terapiya, palliativ yordam*

Onkologik kasalliklar dunyo bo'yicha o'lim sabablarining yetakchi o'rinlaridan birini egallaydi. Saraton bilan og'rikan bemorlarning 60–90%ida turli darajadagi og'riq sindromi kuzatiladi. Og'riq — faqatgina jismoniy emas, balki psixologik, ijtimoiy va ruhiy azob-uqubatlarga ham sabab bo'ladi. Shuning uchun onkologik og'riqni samarali davolash palliativ tibbiyotning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Somatik og'riq – suyak, mushak, teri va yumshoq to'qimalardan kelib chiqadi. Visseral og'riq – ichki organlardan kelib chiqadi, ko'pincha diffuz xarakterda bo'ladi. Nevropatik og'riq – nerv tizimining shikastlanishi yoki invaziyasi natijasida yuzaga keladi. Psixogen komponent – saraton tashxisi tufayli qo'rquv va depressiya og'riq sezgilari kuchayishiga olib kelishi mumkin. Og'riqni baholash VAS (Visual Analogue Scale), NRS (Numeric Rating Scale) kabi mezonlar ishlatiladi. Bemorning og'riq darajasiga qarab davo tanlanadi (WHO “og'riq zinapoyasi” — pain ladder). Dori vositalari bilan davolash a) No-opioid analgetiklar Paratsetamol, NSAIDlar (ibuprofen, diklofenak, naproksen). Yengil va o'rtacha

og'riqlarda qo'llaniladi. b) Opioid analgetiklar Morfin, fentanil, oksikodon, tramadol. Og'ir og'riqlarda tanlov dorisi hisoblanadi. Qo'llashda nojo'ya ta'sirlar (qabziyat, uyquchanlik, nafas markazi susayishi) nazorat qilinishi zarur. c) Adjuvant preparatlar Antidepressantlar (amitriptilin), antikonvulsantlar (gabapentin, pregabalin) nevropatik og'riqda samarali. Kortikosteroidlar – yallig'lanish va shishlarni kamaytirishda qo'llanadi. Zamonaviy invaziv usullar Nerv blokadalari (epidural yoki periferik nerv bloklari). Spinal analgeziya (intratekal morfin, anesteziyalar). Radiochastotali ablatsiya va nevrolytik in'ektsiyalar. Psixoterapiya, meditatsiya, akupunktura, fizioterapiya. Multidisiplinar yondashuv (onkolog, algolog, psixolog, hamshira) samaradorlikni oshiradi. Multimodal yondashuvning afzalliklari Turli mexanizmlar orqali og'riqni nazorat qilish. Opioidlarga bo'lgan ehtiyojni kamaytirish. Nojo'ya ta'sirlarni kamaytirish. Bemorning hayot sifatini yaxshilash.

Xulosa;

Onkologik bemorlarda og'riq sindromini davolash — murakkab, ammo muhim klinik vazifadir. Zamonaviy yondashuv multimodal terapiyaga asoslanib, farmakologik vositalar, invaziv usullar va psixologik yordamni o'z ichiga oladi. Individual davo rejasi tuzish va palliativ tibbiyot tamoyillariga amal qilish bemorlarning hayot sifatini oshirishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR;

1. World Health Organization. Cancer Pain Relief: With a Guide to Opioid Availability. Geneva: WHO, 2018.
2. Fallon M, Giusti R, Aielli F, et al. Management of cancer pain in adult patients: ESMO Clinical Practice Guidelines. Annals of Oncology. 2018.
3. Twycross R, Wilcock A, Howard P. Palliative Care Formulary. 6th edition. London: Pharmaceutical Press, 2021.